

UNIVERSITATEA BABEȘ BOLIAI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
„ISIDOR TODORAN”
CLUJ-NAPOCA

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

Coordonator științific

Arhim. Prof. univ. dr. habil Tia (Cristian) Teofil

Doctorand

Pr. mil. Turean Constantin-Marcel

Cluj-Napoca

2026

Cuprins:

INTRODUCERE

1. NOȚIUNI ȘI ORIENTĂRI FUNDAMENTALE
2. DEFINIREA TEMEI
3. ARGUMENTAREA TEMEI
4. STRUCTURA PROIECTULUI
5. OBIECTIVELE ȘTIINȚIFICE ÎN CADRUL CERCETĂRII
6. STADIUL ACTUAL AL CERCETĂRII
7. REZULTATELE ȘTIINȚIFICE ALE CERCETĂRII
8. MIJLOACE DE CERCETARE
9. METODE DE CERCETARE
10. ACTUALITATEA TEMEI ÎN DOMENIUL PASTORAȚIEI MILITARE

I. RELIGIA ȘI ARMATA

CAPITOLUL I. 1. RELIGIA CREȘTINĂ PE TERITORIUL ROMÂNESC

- I. 2. MILITARUL-CAVALER AL CREDINȚEI
- I. 3. RELIGIA ȘI MILITARUL
- I. 4. TRĂIREA RELIGIOASĂ ÎN VIAȚA MILITARULUI
- I. 5. LIBERTATEA RELIGIOASĂ ÎN ARMATĂ
- I. 6. EDUCAȚIE RELIGIOASĂ ÎN ARMATĂ
- I. 7. TRIADA BISERICĂ-STAT-ARMATĂ

CAPITOLUL II. ASISTENȚA RELIGIOASĂ ȘI MISIUNEA BISERICII ÎN ARMATĂ

- II. 1. TRADIȚIILE ASISTENȚEI RELIGIOASE ÎN ARMATĂ
- II. 2. ASISTENȚA RELIGIOASĂ ÎN AREALUL MILITAR. ÎN VREME DE PACE
- II. 3. ASISTENȚA RELIGIOASĂ ÎN VREME DE RĂZBOI
- II. 4. PROFILUL ASISTENȚEI RELIGIOASE ÎN VECHIUL TESTAMENT
- II. 5. PROFILUL ASISTENȚEI RELIGIOASE ÎN NOUL TESTAMENT
- II. 6. STRUCTURA ECUMENICĂ A ASISTENȚEI RELIGIOASE ÎN ARMATĂ

CAPITOLUL III. PASTORAȚIA ÎN ARMATA

III. 1. PREOTUL MILITAR, APOSTOLUL CREDINȚEI ÎN ARMATĂ

III. 2. ATRIBUȚIILE PASTORALE ȘI RELIGIOASE ALE PREOTULUI MILITAR

III. 3. PASTORAȚIA ÎN ARMATĂ ÎN VREME DE PACE

III. 4. PASTORAȚIA MILITARILOR

III.5 „ECCLESIOLA” ÎN VIAȚA MILITARULUI

III. 6. PASTORAȚIA CADRELOR MILITARE ÎN REZERVĂ

III. 7. DIMENSIUNEA DUHOVNICEASCĂ A ASISTENȚEI RELIGIOASE PENTRU REZERVIȘTI

III. 8. PASTORAȚIA VETERANILOR

III. 9. DIMENSIUNI ALE PASTORAȚIEI VETERANILOR

III. 10. CONLUCRAREA DINTRE PREOTUL MILITAR ȘI PREOTUL PAROH ÎN CADRUL PASTORAȚIEI VETERANILOR

III. 11. PASTORAȚIA ÎN TIMP DE RĂZBOI

CAPITOLUL IV. DESPRE PACE ȘI RĂZBOI

IV. 1. ORIGINEA RĂZBOIULUI. ÎNTRE CER ȘI PĂMÂNT

IV. 2. RĂZBOIUL DUHOVNICESC

IV. 3. DESPRE PACE

IV. 4. DESPRE PACE ÎN VECHIUL TESTAMENT

IV. 5. DESPRE PACE ÎN NOUL TESTAMENT

IV. 6. DESPRE PACE ÎN SCRIERILE PATRISTICE

IV. 7. ATITUDINEA CREȘTINĂ FAȚĂ DE RĂZBOI

IV. 8. RĂZBOIUL ÎN VECHIUL TESTAMENT

IV. 9. DESPRE RĂZBOI ÎN NOUL TESTAMENT

IV. 10. DESPRE RĂZBOI ÎN LITERATURA PATRISTICĂ

IV. 11. DESPRE RĂZBOI ȘI OMUCIDERE ÎN SFÂNTA SCRIPTURĂ

IV. 12. VIOLENȚA COLECTIVĂ, RĂZBOIUL ȘI SACRIFICIUL

IV. 13. JERTFA HRISTICĂ CA ÎMPLINIRE A UMANULUI ÎNTRE SACRIFICIU ȘI VIOLENȚĂ

IV. 14. VIOLENȚA, RĂZBOIUL ȘI MILITARUL. SACRIFICIUL PE CÂMPUL DE LUPTĂ

CAPITOLUL V. STATUTUL CLERULUI MILITAR ÎN ARMATĂ

V. 1. PREOTUL MILITAR, VOCAȚIE, PASTORAȚIE, SLUJIRE ȘI PATRIOTISM

V. 2. LUCRAREA PASTORALĂ A PREOTULUI MILITAR

V. 3. CALITĂȚILE PASTORALE ALE PREOTULUI MILITAR

V. 4. PREOTUL ÎNTRE ASCULTAREA CANONICĂ ȘI DISCIPLINA MILITARĂ

V. 5. LEGISLAȚIA DUPĂ CARE CLERUL MILITAR ÎȘI DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA PASTORALĂ

V.6. STATUTUL PREOTULUI MILITAR ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR

V.7. EXPERIENȚA PAROHIALĂ, FACTOR DETERMINANT ÎN PASTORAȚIA MILITARĂ

CAPITOLUL VI. ROLUL PSIHO-PASTORAL AL PREOTULUI MILITAR

VI.1. RĂNILE INVIZIBILE ALE MILITARILOR

VI.2. PASTORAȚIA MILITARĂ MIJLOC DE VINDECARE A MILITARILOR

VI. 3. CARACTERUL PALEATIV AL TERAPIEI PSIHOPASTORALE ÎN ARMATĂ

VI. 4. METODE SPECIFICE PENTRU REUȘITA PASTORAȚIEI MILITARE

VI .5 COMUNICAREA PSIHOPASTORALĂ ÎN PASTORAȚIA MILITARĂ

VI. 6. VALENȚELE CUVÂNTULUI ÎN VIAȚA MILITARULUI

VI. 7. LIMITELE CUVÂNTULUI

VI. 8. DENATURAREA CUVÂNTULUI

VI. 9. SOLDATUL ȘI CUVÂNTUL. RESPECTUL PENTRU CUVÂNT

VI. 10. VALOAREA SACRĂ A CUVÂNTULUI ȘI JURĂMÂNTULUI MILITAR

VI. 11. OMUCIDERA ÎN RĂZBOI, DILEMA MORALĂ A SOLDATULUI

VI. 12. CONCEPȚIA SFINTEI SCRIPTURI CU PRIVIRE LA RĂZBOI ȘI VIOLENȚĂ

VI.13. VIRTUTEA SUB ARME. ETICA RĂZBOINICULUI

CAPITOLUL VII. POTENȚIALUL PASTORAL - TERAPEUTIC AL VIRTUȚILOR OSTĂȘEȘTI ȘI PATRIOTICE ÎN VIAȚA MILITARULUI

VII.1. Iubirea jertfelnică a militarului

VII.2. Rugăciunea, credința și iubirea milostivă în viața militarului

VII.3. Onoarea militară

VII. 4. Camaraderia

VII. 5. Iubirea față de dușmani

VII.6. Apărarea vieții și jertfa de sine

VII. 7. Prietenia-taina comuniunii frățești în arealul militar

CAPITOLUL VIII. EXIGENȚE MISIONARE ȘI PASTORAL MILITARE

VIII. 1. Ceremonialul militar-religios la Ziua Eroilor

VIII. 2. Ceremonialul militar-religios la depunerea jurământului militar

VIII. 3. Activitatea învățătoarească

VIII. 4. Activități umanitare sau social-filantropice

VIII. 5. Armata profesionistă, profesie, mercenarism sau vocație?

VIII. 6. Câteva referințe tipiconale pentru pastorația în arealul militar

CAPITOLUL IX. PATRIA, ECOU AL VEȘNICIEI, IUBIRII ȘI AL EROISMULUI

IX.1. Omul, ființă pământească chemată să dobândească patria cerească

IX. 2. Patria începe cu Dumnezeu și cu părinții

IX. 3. Patria, pământul unde răsună chemarea strămoșească

IX. 4. Patria, un dar dumnezeiesc încununat cu dragoste jertfelnică a militarului

IX. 5. Patriotismul colectiv

IX. 6. Patria în era globalizării

IX. 7. Eroii-sfinții neștiuți ai pământului

CAPITOLUL X. GARNIZOANA BRAD

X. 1. Batalionul 26 Cercetare Supraveghere Montană „Avram Iancu” Brad- istoriografie

X. 2. Paraclisul militar „Sf. M. Mc. Gheorghe, Purtătorul de Biruință” Brad Scurt istoric

X. 3. Douăzeci și șase de ani de Asistența religioasă a Batalionului 26 „Avram Iancu” Brad

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

REFERINȚE BIBLICE CU CARACTER MILITAR

ANEXE

Introducere

Lucrarea „*Asistența religioasă în Armata României, profilul unei noi pastorații*” explorează intersecția dintre viața militară și spiritualitate, analizând din punct de vedere științific legătura dintre pastorația militară și armată, dinamica prin care transfigurează profilul uman, moral și spiritual al militarului român. Studiul aduce în prim plan, conlucrarea dintre disciplina riguroasă a vieții militare și valorile creștine accentuând rolul educației religioase în dezvoltarea trăsăturilor morale și importanța asistenței religioase în armată.

1. Alegerea temei

Este motivată de sprijinul moral în Armata României și adaptarea misiunii și a slujirii Bisericii la provocările pastorale din mediul militar și frământările ostașului. Din punct de vedere misionar, pastorația în arealul militar nu se rezumă doar la o simplă îndeplinire a unor ritualuri care să fie desprinse de viața militarului.

Preotul militar în armată trebuie să fie mai mult decât un simplu săvârșitor de ceremonii religioase, el are datoria de a fi „*tuturor de toate*” (I Corinteni 9,22), consilier pastoral, duhovnic spiritual, camarad, prieten și părinte sufletesc, să ofere sprijin în momentele de cumpănă, dispus în *orice timp și loc* să împărtășească suport spiritual în dilemele specifice profesiei de arme.

Lucrarea de față își propune să acopere un gol în literatura de specialitate, a pastorației militare, fără pretenția de a fi o lucrare exhaustivă, oferind repere practice din punct misionar și pastoral pentru îndeplinirea misiunii a preotului militar în armată.

2. Actualitatea temei și importanța temei

Într-un context geopolitic complex și schimbător, analiza valorilor creștine ce susțin tăria morală, spirituală și psihologică a personalului militar devine o prioritate strategică, nu doar din punct de vedere militar, ci și religios.

Teza de doctorat cu titlul „*Asistența religioasă în Armata României, profilul unei noi pastorații*” analizează relația dintre fenomenul religios și cel militar, o simbioză ce depășește simpla tradiție formală, întrucât Armata a cerut de la început „*duh și viață spirituală*”, iar Biserica a venit în sprijinul armatei pentru a sluji, creștina războiul și viața ostașului român.

Actualitatea temei este intrinsec legată de nevoia de a integra și alinia practica pastorală la normele euro-atlantice privind libertatea de conștiință și modul în care preotul militar administrează situațiile pastorale specifice privind diversitatea confesională în cadrul armatei.

3. Noutatea temei

Noutatea acestei teme cu caracter pastoral constă din punct de vedere științific în depășirea abordărilor actuale care au dominat cercetările până în prezent. Majoritatea studiilor despre preoția militară s-au limitat fie la evocarea trecutului istoric privind rolul preoților în perioada celor Două Războaie Mondiale, fie la analiza regulamentelor care au luat naștere în urma Protocolului încheiat între Biserică și Armată.

Lucrarea îmbină Teologia Pastorală cu elemente de psihologie militară, cercetând din perspectivă teologică credința ca sprijin moral pentru rezistența psihică a militarului și religia care se centrează pe sensul vieții militarului, un element ce poate restaura ființa militarului.

Definirea conceptului de „nouă pastorație”

Propune trecerea de la pastorație pasivă, în care preotul așteaptă credincioșii la biserică, la o prezență activă și dinamică a pastorației în mijlocul militarilor. Această lucrare este specifică mediului militar și diferă de lucrarea preotului dintr-o parohie, preotul militar adaptându-se la provocările și rigorile vieții militare.

4. Scopul și obiectivele cercetării

Scopul general al lucrării are în vedere conturarea unui model pastoral eficient adaptat provocărilor pastorale și nevoilor duhovnicești cu care se confruntă preoții militari din armata română pe parcursul întregii activități pastorale desfășurate în mijlocul celor care au răspuns vocației de militar.

Pentru realizarea acestui scop au fost stabilite următoarele obiective specifice:

Obiectivul 1. Identificarea fundamentelor istorice ale creștinismului român, evidențiind vechimea apostolică a credinței creștine a poporului român și punând în lumină originile creștine timpurii ca bază identitară pentru instituția militară;

Obiectivul 2. Definirea profilului moral și religios al militarului credincios prin prisma conceptului de „*cavaler al credinței*”. Rolul esențial al soldaților în răspândirea timpurie a creștinismului, devenind un nucleu de propovăduire locală a credinței creștine.

Obiectivul 3. Analiza evoluției clerului militar român de la origini până la configurarea sa actuală, analiza evenimentelor istorice și cadrului legal care reglementează activitatea pastorală a clerului militar și asigură asistența religioasă în armata română.

Obiectivul 4. Evaluarea cadrului legislativ și instituțional care garantează libertatea religioasă în armată și simbioza triadei Biserică-Armată-Stat;

Obiectivul 5. Configurarea transformărilor Asistenței religioase pe timp de pace și război;

Obiectivul 6. Prefigurarea coordonatelor misionare specifice pastorației militare;

Obiectivul 7. Identificarea principalelor probleme spirituale cu care se confruntă militarul, pentru a întări moralul trupei;

Obiectivul 8. Propunerea unor strategii misionare și pastorale concrete adaptate mediului militar actual;

Obiectivul 9. Cercetarea istoricului Batalionului și a Paraclisului militar pentru a fundamenta evoluția noilor practici misionare și pastorale din arealul militar.

5. Ipotezele de cercetare

Cercetarea se fundamentează pe următoarele presupuneri:

• Ipoteza principală

Are în vedere cele două coordonate sau exigențe ale misiunii creștine. Dacă pastorația militară are doar un caracter *ad intra*, ea devine insuficientă pentru problemele și provocările actuale din mediul militar, în schimb caracterul *ad extra*, prin integrarea consilierii pastorale și psihoterapiei spirituale crește considerabil echilibrul moral al militarilor în fața crizei și traumelor cu care se confruntă.

• Ipotezele secundare

Preotul militar printr-o colaborare strânsă cu psihologul unității poate preveni crizele existențiale cu care se confruntă militarii, acest proces poate avea ca obiectiv creșterea atașamentului față de profesia de arme.

Prezența preotului militar în mijlocul militarilor și în timpul perioadelor de instruire îi poate ajuta pe militari să-și păstreze echilibrul psihic și moral. Se pornește de la premisa că dinamica mediului militar impune trecerea de la modelul tradițional de asistență religioasă la o pastorație misionară, centrată pe întărirea duhovnicească, cultivarea virtuților morale și ostășești și sprijinul spiritual al militarilor.

6. Metode de cercetare

Lucrarea utilizează o metodologie interdisciplinară care se situează la confluența dintre Teologia Pastorală, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Sfânta Scriptură, Dreptul Constituțional, Psihologia Militară, Istoria Bisericii Universale, Teologia Dogmatică, Teologia Morală, Științele Militare, Istoria Militară, Misiologie, Teologia Patristică și diferite lucrări cu caracter pastoral și misionar ale preoților, dar și cu caracter religios cu profil militar ale unor cadre militare.

Pentru a demonstra ipotezele formulate, lucrarea folosește din punct de vedere al cercetării științifice mai multe metode complementare:

- **Metoda istorică:** cercetarea izvoarelor biblice, istorice și documentelor asistenței religioase în armata română. Studiarea modului în care a evoluat rolul preotului militar în istorie. Cercetarea urmărește evoluția clerului militar de la primele forme până la reorganizarea actuală.

- **Metoda comparativă:** analiza modului în care asistența religioasă se adaptează pe timp de pace și război;

- **Metoda analizei juridice:** interpretarea legislației privind libertatea religioasă în armată

- **Metoda documentară:** studierea literaturii specifice domeniului, a legislației privind asistența religioasă, regulamentelor militare și hotărârilor Sfântului Sinod;

7. Limitele cercetării

Studiul recunoaște anumite constrângeri obiective:

- **Confidențialitatea informațiilor**

Regulile stricte privind secretul militar au limitat accesul la date confidențiale legate de starea de spirit a trupelor, cercetarea bazându-se doar pe informații istorice.

8. Relevanța practică a lucrării

Această cercetare are o relevanță practică, ea poate fi folosită:

- drept ghid de orientare pentru tinerii preoți care își încep activitatea pastorală în armată;
- ca material didactic din cadrul programului de educație religioasă cu profil militar;
- sursă de recomandări pentru îmbunătățirea colaborării dintre celelalte structuri ale unității militare, psihologul și medicul militar.

Dimensiunea spirituală a armatei: istorie, legislație și dinamica asistenței religioase în Armata României

a) Fundamentarea istorică

Teza analizează cooperarea simbiotică dintre fenomenul spiritual și arealul militar în spațiul românesc. Premisa o reprezintă originea creștinismului marcată de vechimea apostolică a credinței creștine în spațiul românesc. Poporul nostru a fost dintotdeauna un popor creștin încă de la formarea sa, cu o armată creștină.

Această rădăcină spirituală a dat vlăstarul credinței în ogorul sufletesc al soldaților și în vatra din care s-a răspândit credința creștină prin intermediul ostașilor, fenomen care a

determinat ca apărarea credinței să nu fie percepută doar ca datorie, ci și ca o misiune sfântă de păstrare a identității de neam și credință.

b) Profilul moral-spiritual al militarului

Această valență transformă disciplina militară rigidă într-o trăire lăuntrică stăpânită de onoare, credință, nădejde, iubire jertfelnică și morală creștină. Analiza scoate în evidență faptul că trăirea religioasă în armată nu este un proces secundar, ci un fundament moral și psihologic, un reper de integritate în care credința și religia creștină îi conferă militarului repere spirituale în momente critice și transformă profesia militară într-o vocație de credință.

c) Cadrul instituțional și libertatea credinței și a conștiinței în arealul militar

Această dimensiune abordează componenta legislativă a libertății de conștiință prin prisma libertății de credință în cadrul armatei. Statul este garantul libertății religioase, asigură asistența religioasă în instituții și garantează dreptul fiecărui militar de a-și manifesta credința religioasă susținută de către Biserică în mod activ prin educația religioasă care are rolul de a cultiva valorile morale și virtuțile duhovnicești prin comuniunea cu aproapele și respectul față de demnitatea umană, coeziunea dintre militari în spiritul camaraderiei și în duhul comuniunii frățești, după principiul *„suntem frați până la moarte, indiferent de credința ta”*.

Această comuniune este rezumată în triada Biserică-Stat-Armată, instituții fundamentale ale continuității și unității, care conlucrează pentru coeziunea societății umane și în interiorul căreia militarul are conștiința că *„trupul aparține statului, sufletul lui Dumnezeu, iar conștiința și credința este a mea”*.

d) Evoluția și structura Asistenței religioase în armată

Trecând spre o perspectivă practică a cercetării dedicate Asistenței religioase, lucrarea reliefează în profunzime evoluția clerului militar. Se analizează structural profilul Asistenței religioase în Sfânta Scriptură pentru a evidenția legitimitatea teologică a prezenței preotului în mijlocul oștirii. Istoric, sunt puse în lumină tradițiile asistenței religioase în armata română de la origini și până în prezent, arătând lucrarea și rolul clerului militar prin trecerea de la *„preoții de oștire”* la cea de *„confesori militari”* și apoi de *„preoți militari”* în momentele istorice de devenire a statului modern român și devenire a clerului militar în timp.

e) Dinamica operațională și structura ecumenică în cadrul armatei

Subiectul abordat tratează un subcapitol aparte în care asistența religioasă este analizată în cele două stări operaționale ale armatei, în vreme de pace și război, ea se axează în special pe

consiliere pastorală și spirituală, ceremonii religioase, sprijin moral pentru militari și familiile lor de aceeași credință și alte confesiuni, pe educație etică în spirit civic și patriotic.

Aici, unitatea devine o „școală a credinței” unde preotul militar împărtășește sprijin emoțional, psihologic și spiritual în momente de criză și angoase existențiale pentru ca în cele din urmă să fie evidențiat caracterul modern aliniat la normele alianței nord-atlantice care demonstrează capacitatea armatei de a integra și respecta diversitatea confesională, asigurând sprijin religios specific fiecărui militar, indiferent de confesiunea din care face parte, devenind pentru fiecare „un păstor sufletesc” și „făcându-se tuturor de toate” (I Corinteni 9,22), camarad, părinte duhovnicesc, prieten și părtaș în suferință.

CONȚINUTUL TEZEI PE CAPITOLE (SINTEZĂ)

CAPITOLUL I

Religia creștină pe teritoriul românesc și profilul spiritual al militarului

Prima parte a tezei demonstrează că religia creștină nu a fost anexată în mod artificial ființei și identității noastre ca popor creștin, ci s-a dezvoltat organic, având o vechime apostolică dovedită din punct de vedere istoric și bisericesc.

Această realitate a modelat imaginea soldatului de cavaler și luptător al credinței, element care transfigurează datoria ca profesie militară într-o misiune cu caracter sacru în lumina jertfei și a responsabilității morale.

Cercetarea evidențiază modul prin care credința și religia pot fi potențiali factori care restaurează ființa militarului, centrându-se pe sensul vieții creștine, acționând ca un scut psihologic și moral în situații de criză specifice vieții din arealul militar. Totodată, este analizat cadrul ce asigură libertatea religioasă în armată și rolul educației religioase în formarea duhovnicească a militarilor.

Capitolul se încheie cu analiza triadei Biserică-Stat-Armată, demonstrând că aceste instituții pământești în comuniune cu cea teandrică, colaborează ca stâlpi de stabilitate națională respectând principiul autonomiei, al libertății de credință și de conștiință religioasă.

CAPITOLUL II

Asistența religioasă și misiunea Bisericii în armată

Al doilea capitol abordează trecerea de la dimensiunea teoretică și morală la cea legislativă și practică. Se conturează profilul asistenței religioase în Sfânta Scriptură oferind nu doar cadrul

moral, ci și legitim din punct de vedere dogmatic și pastoral- misionar a prezenței preotului în arealul militar.

II. 1. Tradițiile asistenței religioase în armată

În continuare, este tratată cronologia tradițiilor asistenței religioase în armata română, de la primele forme de organizare antică și medievală (duhovnicii domnești) la cele reglementate din secolul al XIX-lea a perioadei moderne din vremea domnitorului Alexandru Cuza spre Războiul de Independență și cele Două Războaie Mondiale până la reînființarea Asistenței religioase după perioada ideologiei ateo-comunistă.

II. 2. Asistența religioasă în vreme de pace

O atenție deosebită este acordată activității pastorale a preotului militar în funcție de starea operațională a armatei:

- în vreme de pace: accentul cade pe consiliere pastorală, pastorația militarilor și membriilor familiilor militare, activitatea liturgică în capele militare, sprijin moral și spiritual.

Misiunea pastorală se concentrează pe trei direcții:

- dimensiunea liturgică: oficierea Sfintelor Taine;
- perspectiva pastoral-consiliatoare: acordarea de sprijin duhovnicesc și moral, dialog formativ și consiliere spirituală și individuală pentru personalul militar și civil;
- dimensiunea etico-educativă: în vedere cultivării sentimentului patriotic, valorilor și virtuților creștine în rândul militarilor.

- în vreme de război: preotul militar devine un element vital de suport psihospiritual, confruntat cu realitatea de pe câmpul de luptă care devine pictorul morții, oferind asistență sacramentală și menținând moralul trupelor.

II. 3. Asistența religioasă în vreme de război

În acest mediu ostil, preotul militar părăsește confortul capelei militare și activează din punct de vedere pastoral și misionar în prima linie, asigură spovedania, împărtășania de urgență, oficiază slujbele de înmormântare pe câmpul de luptă, susține moralul trupelor și împărtășește compasiune și un sentiment de umanitate în mijlocul atrocităților războiului.

II. 4. Profilul asistenței religioase în Vechiul Testament

Secțiunea oferă fundamentarea teologică vetero-testamentară și analizează statutul preoților leviți care însoțeau oștirile israelite în perioada de conflict. Războiul este analizat din perspectivă teocentrică, în această perioadă victoria în luptă era pusă pe seama sfințeniei divine, luptele erau denumite *războaiele Domnului*, în această perioadă preoții aveau rolul de a sfinți

tabăra și oastea, să asigure respectarea poruncilor în timp de campanie, să insuflă curaj războinicilor prin reamintirea legăturii cu divinitatea (Deuteronom 2,20).

II. 5. Profilul asistenței religioase în Noul Testament

Subcapitolul mută accentul pe eclesiologia nou-testamentară aducând o perspectivă transformată asupra militarului și a violenței, analizează interacțiunile Mântuitorului cu militarii (sutașul Corneliu, sutașul din Capernaum, sfaturile Sfântului Ioan Botezătorul date soldaților). Departe de a condamna profesia armelor, Noul Testament o reperează ca o datorie de slujire și jertfă pentru aproapele (Ioan 15, 13).

II. 6. Structura ecumenică a asistenței religioase în arealul militar

În finalul secțiunii, teza evaluează *structura ecumenică a asistenței religioase*, analizând modul în care se asigură asistența religioasă în duh de unitate, respectând și facilitând manifestarea religioasă a tuturor militarilor, indiferent de cultul de care aparțin. Într-o armată modernă, asistența religioasă nu mai este exclusiv confesională, ci primește un caracter deplin. Este detaliat modul în care se facilitează accesul la asistența religioasă specifică pentru militarii de alte confesiuni asigurând un climat de respect reciproc și unitate în fața datoriei comune.

CAPITOLUL III

Pastorația în armată

Acest capitol deschide perspectiva aplicată cercetării trecând de la formele de organizare generală la metodologia pastorală specifică. Sunt analizate și evidențiate metode pastorale adaptate la pastorația de unitate, rolul preotului ca mediator și duhovnic în comunitățile militare.

III.1 - III.2. Statutul și atribuțiile preotului militar

• Apostolatul militar

Preotul militar este definit ca un apostol al credinței într-un mediu specific, având datoria încredințată de a sfinți viața comunității de arme și de a adapta valorile și principiile evanghelice în mediul militar, care impune o disciplină riguroasă specifică mediului cazon.

• Misiune dublă

Atribuțiile pastorale pe care le exercită în cadrul activității sale, preotul militar, îmbină componenta sacramentală cu cea pastorală și împărtășește sprijin moral și spiritual adaptat rigorilor disciplinei militare. Prezența sa în tranșee și în unitățile militare este singura care oferă validitate eclesiologică misiunii sale pastorale.

III.3 - III.5. Pastorația militară în vreme de pace și viața spirituală a militarului

• Pastorația în vreme de pace

Se concentrează pe formarea duhovnicească și moral-religioasă a militarilor prin cateheză, predică, omiletică, asigurarea mărturisirii și a împărtășirii, consiliere spirituală, psihoterapie pastorală, contribuind la cultivarea virtuților creștine și a sentimentului patriotic.

- **Conceptul de „ecclesiola”**

Unitatea militară și familia militarului este privită în cadrul pastorației ca o „mică biserică”, unde comunitatea devine un organism viu în duhul rugăciunii și de trăire religioasă în cadrul unității și în viața de zi cu zi, transpus prin dinamica sa în viața militară prin asistența religioasă care să suprapună valorile creștine integrate în viața morală.

III.6 - III.10. Pastorația categoriilor speciale: rezerviști și veterani

- **Cadrele militare în rezervă**

Pastorația acestora vizează gestionarea trecerii de la viața militar-activă la cea civilă. Dimensiunea duhovnicească împărtășește sprijin împotriva sentimentului de izolare, a lipsei de sens în lume și înstrăinării sociale.

- **Pastorația veteranilor**

Asistența religioasă se transformă într-o lucrare vie, devine izvor de înnoire spirituală fiind orientată spre vindecarea traumelor interioare prin spovedanie și rugăciune.

- **Conlucrarea inter-instituțională**

Se evidențiază necesitatea unei comuniuni strânse între preotul militar, care cunoaște specificul psihologiei militare și preotul comunității parohiale, care va prelua asistența religioasă a veteranilor în comunitatea bisericească.

III.11. Pastorația în timp de război

În timp de conflict, preotul militar devine un sprijin pentru statornicia ființială și spirituală în prima linie a câmpului de război.

- **Specificul pastoral**

Prioritatea pastorației se mută pe asistența religioasă de urgență, întărirea sufletească și spirituală a celor răniți, administrarea Sfințelor Taine celor muribunzi și ultimelor rânduieli de mângâiere sufletească pentru cei de altă confesiune pentru menținerea demnității umane și a nădejzii în fața morții.

CAPITOLUL IV. Despre pace și război

Analizează natura războiului și a păcii din perspectivă teologică evidențiind conflictul spiritual dintre păcat și virtute prin prisma unor concepte dogmatice, morale, scripturistice și

patristice. Capitolul subliniază jertfa hristică drept soluție la actul de violență, transfigurând sacrificiul militar într-un act al dăruirii de sine prin iubirea jertfelnică.

IV.1. Originea metafizică și dimensiunea spirituală a războiului

• Rădăcina ontologică a conflictului

Războiul este prezentat ca o consecință a căderii în păcat și a alterării naturii umane, care oglindește ruptura legăturii ființei umane de Dumnezeu, izvorul unic și desăvârșit al iubirii și al păcii din lume și dintre oameni. Războiul este prezentat ca un rău moral, principala cauză fiind păcatul, egoismul și lipsa iubirii dintre oameni, de aceea este numit pictorul morții și un iad al urii ca lipsă a dragostei față de Dumnezeu și de aproapele.

• Războiul duhovnicesc

Înainte de a fi o confruntare armată și fizică, războiul este o realitate ascetică într-o luptă a unui război nevăzut a sufletului cu duhurile răutății, o adevărată bătălie spirituală pe care creștinul, inclusiv militarul credincios trebuie să o poarte pentru a dobândi pacea interioară.

IV.3 - IV.6. Teologia păcii (perspectiva biblică și patristică)

Se analizează trecerea de la conceptul de *Shalom* (pace) din Vechiul Testament, înțeles ca ordine socială, binecuvântare și armonie la *pacea hristică* din Noul Testament, pacea ontologică dăruită de jertfa lui Hristos din care izvorăște împăcarea omului cu Dumnezeu.

• Tradiția patristică

Teologia patristică definește pacea nu ca o simplă absență a războiului, ci ca o stare de unire a minții și a inimii cu Dumnezeu, pacea fiind rodul virtuții și a prezenței dumnezeiești în societate și între oameni.

IV.7 - IV.11. Atitudinea creștină față de război și omuciderea pe câmpul de luptă

• Paradoxul biblic

Se pune în contrast imaginea „Dumnezeul oștirilor” din Vechiul Testament, unde războiul avea caracter pedagogic sau punitiv, cu etica iubirii promovată de învățătura Noului Testament.

• Poziția patristică și canonică

Biserica nu a idealizat niciodată războiul, deși nu a definitivat problematica morală a războiului, nu a binecuvântat decât războiul de apărare, considerându-l ca un rău inevitabil într-o lume decăzută din punct de vedere spiritual. Sunt analizate nuanțele dogmatice și canonice care privesc uciderea în război ca pe o necesitate de apărare a vieții semenilor și a patriei, dar care necesită o perioadă de penitență și refacere spirituală.

IV.12 - IV.14. Violența colectivă, jertfa hristică și sacrificiul militar

- **Depășirea violenței prin jertfa lui Hristos**

Subcapitolul analizează fenomenul violenței colective prin jertfa unică a lui Hristos care anulează logica violenței și sacrificiile păgâne, oferind prin jertfa Sa dumnezeiască modelul suprem al dăruirii de sine din iubire.

- **Sfințirea jertfei militarului**

Moartea pe câmpul de luptă pentru apărarea credinței, a familiei și a patriei nu e privită din punct de vedere moral ca un act de agresiune, ci o împlinire a poruncii de iubire creștină (Ioan 15,13). Militarul pe câmpul de război devine un apărător al păcii și al vieții celor nevinovați, iar sacrificiul său primește valențe martirice.

CAPITOLUL V. Statutul clerului militar în armată

- **Profilul preotului ostaș**

Definește personalitatea, calitățile spirituale, vocația pastorală și sentimentul patriotic al preotului militar, care trebuie să echilibreze permanent ascultarea canonică cu disciplina militară, subordonarea ierarhică și militară, față de episcop și comandant.

Analizează legislația militară și statutul preotului militar în *Dreptul Internațional Umanitar* ca personal militar necombatant protejat.

V.1 - V.3. Vocația, lucrarea și calitățile pastorale ale preotului militar

- **Profilul vocațional**

Preotul militar reunește în cadrul slujirii și misiunii sale pastorale două dimensiuni fundamentale: slujirea la altarul bisericesc și cel al patriei. Misiunea sa este o vocație de jertfă dedicată formării caracterului moral al ostașilor.

- **Specificul slujirii**

Lucrarea pastorală în mediul militar cere calități specifice pastorației militare precum: adaptarea la mediul cazon, rigiditate și rutină, rezistența psihică, tactul pastoral, curajul și o profundă înțelegere a psihologiei militare pentru echilibrul emoțional și moral al trupelor.

V.4. Dualitatea autorității: ascultarea canonică și disciplina militară

- **Simbioza instituțională**

Subcapitolul analizează poziționarea preotului militar ca subordonat între ierarhia bisericească și ierarhia militară.

- **Echilibrul ierarhic:** Cercetarea demonstrează că cele două planuri nu se exclud, ci se completează, preotul militar fiind un vector de legătură ce respectă rigorile regulamentelor

militare fără a-și dilua personalitatea și vocația pastorală și sacerdotală, precum și libertatea sacramentală.

V.5 - V.6. Cadrul juridic național și internațional

Se evidențiază statutul juridic internațional al preotului militar conform *Convențiilor de la Geneva*, recunoscut strict ca personal necombatant, fiind interzisă folosirea armei conform canoanelor bisericești, precum și suprimarea vieții, omuciderea în război, vărsarea de sânge și participarea directă la ostilități, implicarea sa este doar strict pastorală. *Dreptul Internațional Umanitar* garantează protecție socială pentru asigurarea exclusiv a asistenței religioase pentru răniți, prizonierii de război și bolnavi.

V.7. Rolul experienței parohiale prealabile

• Fundamentul pastoral

Capitolul se încheie cu demonstrarea faptului că activitatea pastorală anterioară din mediul parohial constituie un factor determinant în succesul misiunii pastoral-militare. Experiența anterioară dintr-o parohie civilă îi conferă preotului militar maturitatea duhovnicească și pastorală pentru a aborda cu tact și eficiență crizele spirituale, provocările pastorale specifice din interiorul unităților militare.

CAPITOLUL VI . Rolul psihopastoral al preotului militar

VI.1. Rănile invizibile ale militarilor

Secțiunea definește și analizează conceptele de traumă psihologică și suferință morală ce survin în urma unor acțiuni inevitabile apărute în conflictul cu reperele morale etice și conștiința militarului, ele se nasc ca o criză existențială și o fragmentare ființială. Războiul afectează pacea lăuntrică a militarului și pe cea a minții, necesitând o intervenție pastorală și spiritual-ascetică pentru restaurarea ontologică și echilibrul emoțional.

• Taina Spovedaniei ca terapie pastorală în vindecarea traumelor

Mărturisirea are valoare sacramentală în raport cu psihologia seculară, ea oferă militarului cadru sacru pentru descărcarea conștiinței, liniștea sufletească, eliberarea de sub povara vinovăției și transfigurarea amintirilor traumatice prin iertarea divină prin har, reluând legătura cu Dumnezeu, aici militarul beneficiază de un spațiu terapeutic sacru și securizat pentru eliberarea conștiinței.

VI.2-VI.5. Abordarea teologică a traumelor de război și terapeutica sacro-pastorală

Subcapitolul pune în lumină pastorația militară ca mijloc de tămăduire lăuntrică în momentele de suferință și cumpănă ale militarului. Se analizează lucrarea misionară prin metode

specifice de comunicare și terapie spirituală menite să aducă mângâiere și pace în mediul riguros al armatei. Se analizează rolul esențial al preotului militar ca păstor și doctor duhovnicesc, asistența religioasă devenind izvor de tămăduire duhovnicească și restaurare interioară pentru ființa militarului. Pastorația militară are un caracter paleativ care pansează rănilor invizibile din ființa militarului și aduce pace acolo unde remediile sunt limitate.

Sunt puse în lumină metodele specifice de abordare duhovnicească, pastorală și misionară adaptate la viața militară, în unitate și pe câmpul de război, necesare pentru ca mesajul Evangheliei să aducă rod în inima militarilor. Este evidențiată importanța dialogului de la *om la om*, a ascultării duhovnicești prin care preotul coboară de la amvon în mijlocul frământărilor reale ale păstoriților săi din armată. În cele din urmă, este evaluată puterea zidirii sufletești prin dinamica cuvântului, capabil să insufle curaj și repere morale clare în viața militarului

VI.6-VI.10. Taina și sfințenia cuvântului în arealul militar

Se analizează puterea duhovnicească a cuvântului în cadrul armatei, limitele sale și păcatul denaturării adevărului prin minciună. Se analizează neputința cuvântului omenesc în fața marilor taine ale lumii și cum denaturarea poate altera conștiința militarului.

Se evidențiază respectul pentru cuvânt și valoarea sa sacră, concretizată în jurământul militar privit ca un legământ de fidelitate față de Dumnezeu și patrie. Este reafirmată virtutea onoarei creștine și militare fundamentate pe respectul față de adevăr, unde cuvântul devine prin jurământ o pecete asupra vieții militarului.

VI.11-VI.13. Dilema conștiinței și etica jertfei

Se abordează cea mai grea încercare morală a soldatului creștin: tensiunea dintre porunca divină de a nu ucide și realitatea cumplită a războiului. Profesia armelor se poate preschimba dintr-un acte de violență într-o virtute a apărării și iubirii jertfelnice față de semenii.

CAPITOLUL VII. Potențialul pastoral al virtuților ostășești

VII.1-VII.2. Fundamentele duhovnicești din viața militarului

Subcapitolul analizează nucleul moral al datoriei militare din perspectivă hristică. Vocația ostășească este definită prin prisma iubirii absolute, între iubire și sacrificiul suprem prin disponibilitatea de a-și pune viața pentru aproapele.

Moartea pe câmpul de război nu trebuie privită ca un sfârșit, ci ca un act suprem de jertfă și dăruire de sine în duhul dragostei jertfelnice. Sunt investigate virtuți precum rugăciunea, credința și iubirea milostivă ca resurse cruciale de rezistență morală în mediul militar.

Rugăciunea în situații de criză nu este un act formal, ci o ancoră existențială care menține vie ființa militarului în momente tensionate și de criză.

VII.3-VII.4. Virtuțile militare transfigurate: onoarea și camaraderia

Onoarea militară este reevaluată prin prisma teologică, fiind asociată cu demnitatea umană creată după *chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, ea implică altruismul, iubirea și slujirea aproapelui, dreptatea, adevărul, blândețea și refuzul abuzului de putere, non-violență și respectul necondiționat față de cel slab și lipsit de apărare.

Camaraderia depășește simpla solidaritate profesională fiind analizată ca o formă extinsă de responsabilitate morală colectivă, transformându-se într-o relație profundă de comuniune și coresponsabilitate în fața suferinței și a morții, unde viața celui din dreapta sau stânga camaradului devine mai importantă decât propria siguranță.

VII.5. Paradoxul evanghelic: iubirea față de dușmani în contextul războiului

• Tensiunea etică

Acest subcapitol abordează una dintre cele mai dificile și provocatoare porunci nou-testamentare în contextul conflictului armat. Lucrarea demonstrează că luptătorul creștin este chemat să combată răul, agresiunea, nedreptatea, să apere viața aproapelui, pe cel nevinovat și lipsit de apărare, fără a manifesta sentimente de ură personală față de inamic.

• Sentimentul de umanitate creștin în luptă

Se pune accentul pe responsabilitatea demnității, inamicul care este și el creat după chipul lui Dumnezeu, dacă este rănit nu trebuie privit cu ură, el are nevoie de milostivire, fapt care impune și reflectă principiile morale ale asistenței religioase.

VII.6-VII.7. Apărarea vieții, jertfa de sine și taina prieteniei militare

Se analizează relația dintre datoria de a proteja viața celor nevinovați și asumarea riscului propriei morți pe câmpul de război. Militarul nu luptă pentru că îi urăște pe cei din față, ci pentru că îi iubește ceea ce a lăsat în spatele frontului în duhul iubirii jertfelnice.

• Prietenia ca taină a comuniunii între militari

Capitolul se încheie cu definirea prieteniei în mediul militar drept o formă de unitate în duhul comuniunii jertfelnice. În condiții de asediu și pericol ea devine expresia comuniunii frățești, o virtute prin care se manifestă puterea harului, unde egoismul este dizolvat în favoarea altruismului și a binelui comun.

CAPITOLUL VIII. Exigențe misionare și pastoral militare

VIII.1-VIII.2. Dimensiunea liturgică și publică a pastorației militare

• Ceremonialul militar-religios de Ziua Eroilor

Subcapitolul analizează Ziua Eroilor ca un punct de întâlnire între memoria liturgică (anamneza) a Bisericii și identitatea națională a armatei. Ceremonialele militar-religioase nu reprezintă în conștiința militarului un simplu act de protocol, ci comuniunea vie cu cei adormiți care și-au jertfit viața pe altarul gliei strămoșești, o comuniune în duh de rugăciune, transfigurând cinstirea memoriei înaintașilor și eroilor într-un act de profundă recunoștință și educație patriotică cu profil militar și religios.

• Ceremonialul militar-religios la Depunerea Jurământului militar

Este analizat statutul sacramental și moral al implicării preotului militar în actul sacru de depunere a jurământului militar. Prezența preotului militar și invocarea numelui lui Dumnezeu în rugăciunea de sacralizare a jurământului militar conferă o dimensiune spirituală transformând obligația contractuală sau legală într-o datorie sacră, de conștiință și un legământ veșnic pecetluit de către militar cu propria sa viață.

VIII.3-VIII.4. Lucrarea catehetică și filantropică în viața militarului

• Activitatea didactică

Secțiunea tratează misiunea învățătoarească și catehetică a preotului militar în mediul forțelor armate. Dincolo de activitatea și slujirea liturgică, preotul militar desfășoară o intensă activitate de formare duhovnicească și moral religioasă, un program de educație religioasă cu profil militar, prelegeri pe diferite teme specifice, dialoguri duhovnicești, împărtășind militarilor repere spirituale în fața rățăcirilor morale și a nihilismului din societatea actuală.

• Misiunea social-filantropică

Se analizează rolul preotului ca simbol al solidarității și altruismului prin organizarea de activități umanitare în arealul militar, prin implicarea militarilor în acțiuni filantropice, contribuind la dezvoltarea sentimentului de iubire milostivă și cultivarea sensibilității sufletești.

VIII.5-VIII.6. Dileme etice ale profesiei de arme și referințe tipiconale

• Armata profesionistă între mercenarism și vocație

Reprezintă un punct al capitolului în care se analizează trecerea de la armata cu caracter obligatoriu la cea socio-profesionistă, contractuală. Se combate perspectiva conform căreia militarul profesionist este un simplu executant remunerat, demonstrând că din punct de vedere

creștin, profesia armelor rămâne o vocație a jertfei, definită de asumarea riscului suprem pentru apărarea păcii, a patriei și a semenilor.

- **Specificul liturgic**

Capitolul se încheie cu analiza regulilor practice din punct de vedere liturgic și bisericesc și adaptărilor tipiconale necesare în condiții de izolare sau pe câmpul de luptă. Se propun câteva expresii liturgice adaptate la slujirea și activitățile liturgice specifice slujbelor clerului militar care să pună accent pe ritmul vieții duhovnicești a militarului.

CAPITOLUL IX. Patria ecoul al veșniciei, al iubirii și patriotismului

IX.1- IX.3. Rădăcinile ontologice ale patriei

- **Dubla cetățenie a militarului creștin**

Subcapitolul descrie condiția omului ca ființă pământească cu adânci rădăcini în timp și spațiu, într-o realitate geografică și istorică, dar care poartă în ființa sa chemarea patriei cerești și chipul veșniciei a împărăției dumnezeiești. Patriotismul pământesc este prezentat ca o pregătire pentru cel ceresc, cosmic, în dimensiunea veșniciei, unde ființa umană își aduce aminte de originea sa, de fiu al lui Dumnezeu și moștenitor al patriei veșnice.

- **Geneza sacră a atașamentului**

Se fundamentează teza conform căreia patria își are izvorul la Dumnezeu, ea începe cu credința în Dumnezeu, esența tuturor neamurilor create după „*chipul și asemănarea dumnezeiască*” și se manifestă prin filiația naturală față de părinți, a căror oseminte se odihnesc în pământul patriei. Dragostea față de patrie izvorăște din porunca divină de a-i cinsti pe părinții și strămoșii care au lăsat drept moștenire o țară și o credință puternică și autentică.

- **Pământul memoriei**

Patria este definită ca fiind acel spațiu teandric unde timpul, trecutul, prezentul și viitorul se întâlnesc în spiritul limbii, al culturii și al credinței transmise de înaintași. Glia pământească nu reprezintă numai un simplu loc sau spațiu geografic, ci o vatră a memoriei spirituale și a chemării strămoșești de a te reîntoarce în timp și spațiu.

IX.4- IX.6. Jertfa militarului, patriotismul colectiv și provocările globalizării

- **Garantul libertății prin jertfă**

Se analizează modul prin care patria ca dar divin este apărută și valorificată prin dragostea jertfelnică a militarului pentru familie și neam. Deși, patriotismul a devenit astăzi un concept perimat în rândul tinerilor generații impus de fenomenul globalizării, riscul asumat de

către ostaș pe câmpul de luptă reprezintă expresia fidelității absolute față de glia strămoșească, credință și neam.

- **Patriotismul colectiv**

Este analizat ca forță de coeziune socială și eclesială. Spre deosebire de naționalismul de tip șovin sau extremist, patriotismul colectiv propus de teologia ortodoxă este fundamentat pe iubirea creștină față de toți oamenii creați după chipul divin, care atrage după sine solidaritatea și responsabilitatea comună, lipsit de egoism și ură față de alte neamuri și culturi.

- **Provocarea contemporană**

Este abordată dinamica identității în era globalizării, a diluării granițelor pământești și frontierelor culturale. Lucrarea demonstrează că patriotismul creștin nu este un anacronism sau arhaism, ci o ancoră de statornicie morală necesară pentru conservarea identității și demnității patriotice, a specificului cultural în fața duhului secularizant al lumii de astăzi, a înstrăinării de credință și tendințelor de golire spirituală.

IX.7. Cultul eroilor și dimensiunea martirică

- **Eroii, sfinții neștiuți ai pământului**

Capitolul prezintă o reflecție teologică asupra celor căzuți la datorie care și-au jertfit sângele și viața pe altarul patriei, asimilați unei categorii speciale de martiri „*din toate timpurile și din toate locurile*”, manifestând prin acest gest suprem iubirea jertfelnică față de aproapele, împlinind porunca Mântuitorului „*mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are decât să-și dea viața pentru semenii săi*” (Ioan 15,13). Marele istoric, Nicolae Iorga, afirma că acest neam „*va dănuși în veșnicie numai prin jertfa și prin cultul eroilor*”. Eroul este prin excelență martirul care se jertfește din iubire, după chipul lui Hristos, care s-a jertfit pentru viața lumii.

- **Sfințirea anonimă**

Chiar dacă mulți eroi români rămân necunoscuți în catastifele pământești, jertfa lor îi înscrie în memoria veșnică a Bisericii, transformându-i în mijlocitori spirituali pentru poporul și credința pe care le-au apărat cu propria lor viață.

CAPITOLUL X. Componenta monografică

X.1. Batalionul 26 „Avram Iancu”-istoriografie

- **Identitate și tradiție militară**

Acest subcapitol constituie componenta monografică a cercetării, analizând parcursul istoric, specificul tactic și misiunile de elită ale militarilor din Brad.

- **Ancorarea simbolică**

Purtarea numelui de rezonanță „Avram Iancu” conferă batalionului o puternică identitate spirituală și patriotică legând datoria militară de valoarea jertfelnică ale neamului românesc din regiunea Zarandului.

X.2. Paraclisul militar „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”.

• Centrul spiritual al unității

Se documentează ctitorirea și evoluția așezământului bisericesc din incinta cazărmii. Paraclisul militar nu este privit doar ca un edificiu arhitectural, ci și ca inima duhovnicească a comunității de arme cu o încărcătură simbolică și istorică.

• Patronajul spiritual

Alegerea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe ca ocrotitor spiritual fundamentează faptul că specificul batalionului este acela de infanterie, sfântul fiind ocrotitorul Forțelor Terestre, pe de altă parte redă simbioza dintre curajul militar specific vânătorului de munte și fidelitatea creștină, spațiul devenind o ancoră de reculegere pentru cercetașii montani înaintea aplicațiilor militare sau misiunilor complexe.

CONCLUZII

Asistența religioasă reprezintă simbolul unității dintre fenomenul militar și valorile spirituale promovate de către Biserică în mijlocul militarilor, evoluând de la slujirea liturgică la misiunea și pastorația adaptată arealului militar, care oferă sprijin moral militarilor și asigură consilierea morală și spirituală.

Adaptându-se la provocările pastorale specifice profesiei de arme, preoții militari nu mai sunt doar săvârșitori de ritualuri religioase, ei devin în armată stâlpi de susținere psihologică, emoțională, morală și duhovnicească, atât la nivelul unității, cât și în misiuni.

Noua pastorație cu profil militar pune accent pe formarea conștiinței și valorilor morale, ajutând militarul să gestioneze stresul și dilemele morale specifice războiului, iar pe preotul militar provocările specifice activității sale pastorale pe care o desfășoară între păstoriții săi.

Deși, predominantă este tradiția ortodoxă, structura Asistenței religioase în armată are un caracter „*ecumenic*”, pentru diferitele confesiuni se asigură asistență religioasă prin consiliere personală pe diferite probleme sau situații specifice stării interioare, pastorația individualizată este specifică în acest sens. În mediul militar, predica de la amvon lasă loc dialogului de la om la om, accentul mutându-se pe spovedanie sau consiliere personală, adaptând discursul la

realitatea riguroasă a armatei. Pastorația militară acționează ca o terapie spirituală crucială pentru militarii care trec prin crize existențiale și de identitate, frică sau singurătate.

Preotul militar devine prin slujirea sa pastorală „*tuturor de toate*”, camarad spiritual, duhovnic dincolo de gradul militar, părinte sufletesc, profilul noii sale pastorații integrând capacitatea de a sluji în cele mai vitrege condiții, sub cerul liber, arătând că în dinamica misiunii sale pastorale, Biserica se mișcă odată cu Armata.

Lucrarea a evidențiat că nucleul noii pastorații rămâne cel euharistic, observându-se o remarcabilă flexibilitate misionară. Manifestând o deschidere eclesiologică echilibrată, preotul militar dăruiește în duhul slujirii sale, mângâiere duhovnicească și respectă libertatea de credință a fiecărui militar, fără a-și dilua propria identitate dogmatică.

Instituția clerului militar se axează pe profilul moral al militarului, prin cultivarea sentimentului patriotic și a virtuților creștine, datoria, onoarea, fidelitatea și iubirea jertfelnică față de țară și semenii în duhul Evangheliei.

În concluzie, noua pastorație din Armata României atestă fidelitatea Bisericii față de slujirea și vocația ei universală de a însoți militarii cu har și cuvânt mântuitor, în toate circumstanțele vieții și ale istoriei.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare biblice

Biblia, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 2005.

Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Societatea Biblică Interconfesională din România.

Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.

Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2018.

Biblia Ortodoxă, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Pentateuhul sau Cele cinci cărți ale lui Moise, tipărit cu binecuvântarea și prefața Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune revizuită după *Septuaginta* redactată și comentată de Înaltpreasfințitul Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

Noul Testament, tipărit cu binecuvântarea și prefața Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune revizuită, redactată și comentată de Înaltpreasfințitul Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.

Noul Testament cu Psalmi, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.

Noul Testament cu Psalmi, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2016.

Vechiul și Noul Testament, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București.

Studii de specialitate

Pr. prof. dr. Abrudan Dumitru, *Valoarea pedagogică a profetilor în Vechiul Testament*, Oradea, Editura Cartea creștină, 2008.

Aleksiev Vladimir, *Problema războiului și a păcii din punct de vedere creștin*, în revista „BOR” nr. 5-6/1936.

Bârlianu Marius, *Clerici și mireni din Scaunul Orăștiei în Primul Război Mondial*, în „Arhiva Someșană”, revistă de Istorie și cultură, seria a III-a, nr. IX, Năsăud, 2010.

Preot Bejan Dimitrie, *Bucuriile suferinței. Viața unui preot martir*, Iași, 2002.

Pr. Prof. Bria Ion, *Curs de teologie și practică misionară*, Geneva, 1982.

Claude-Larchet Jean, *Terapeutică bolilor spirituale*, Editura Sophia, București, 2001.

Dâscă Dragoș, *Părinții Bisericii despre război și stagiul militar*, Doxologia, Iași, 2015.

Flori Jean, *Ideologia sabiei*, Editura Corint, 2002.

Gafița Emanuel, *Războiul și pacea-perspective religioase*, în „AB”, nr.10-12, 2021

Manole Ilie, *Biserica și Armata*, București, 1996.

Idem, *Preoții și oștirea*, Editura Militară, București, 1998.

Georgios Mantzaridis, *Morala creștină*, vol. II, Editura Bizantină, București, 2006.

Idem, *Globalizare și universalitate*, Editura Bizantină, 2002.

Marcu Grigorie, *Misiune și îndatoriri pastorale*, în „MA”, nr. 4-6/1982.

Nazarie Constantin, *Activitatea preoților de armată în Campania din 1916-1918*, București, 1920.

Preot militar Niculescu Cristian, *Oastea țării cea iubitoare de Hristos*, în revista „Gândirea militară românească”, nr. 1/2015.

Arhimandrit Papacioc, Arsenie Singură Ortodoxia, Editura Egumenița, 2003.

Arhidiacon Papuc Gheorghe, *Pentru pacea a toată lumea*, în „Mitropolia Ardealului”, nr. 11-12/1984.

Pașca Maria Dorina, Arhim. Prof. univ. Dr. Habil. Tia Teofil, *Psihologie pastorală aplicativă. Structura elementară a demersului terapeutic în areal religios*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021.

Preot Profesor Univ. Dr. Păcurariu Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române-manual pentru Seminariile Teologice*, Sibiu, 1996.

IPS Plămădeală Antonie, *Tâlcuiri noi la texte vechi*, Sibiu.

Popa, Ștefan *Hristos în armată, o sinteză a dimensiunii religioase în domeniul militar*, Editura Risoprint, Cluj- Napoca, 2006.

Conf. Dr. Pentelescu, Aurel *Jertfa preoților mobilizați în Războiul pentru întregirea neamului (1916-1919)*, în volumul „Eroi și Morminte”, Editura Alpha, București, 2007.

Popescu Adrian, *Critica războiului și apărarea păcii la Fericitul Augustin*, în revista „Studii Teologice”, nr. 9-10/1954.

Preot Popescu Emilian, *Creștinismul pe teritoriul țării noastre până în veacul al VIII-lea în lumina noilor cercetări*, în revista „Mitropolia Banatului”, nr. 4/1987.

Pr. Dr. Popescu Gheorghe, *Preotul militar-între misiune și jertfă*, în revista „Misiunea”, nr. 4/2017, Editura Academiei Oamenilor de Știință, București.

Scafeș Cornel, *Armata Română în Războiul de Întregire Națională (1916-1919)*, Editura Militară, București, 2003.

Schultz James, *Călătorie prin Vechiul Testament*, Oradea , Editura Cartea creștină, 2008.

Simion Marian, *Teoria războiului drept și creștinismul ortodox*, în „Revista Teologică”, nr. 4/2010.

Preot Stanca Sebastian, *Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului (1916-1919)*, Editura Argonaut, Cluj Napoca, 2015.

Preot prof. Stăniloae Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. al II-lea, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010.

Teșu C. Ioan, *Valoarea sacramentală a cuvântului*, în volumul *Text și discurs religios*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, nr. 1/2009.

Arhim. Prof. univ. Dr. habil Tia Teofil, *Preoție misionară și pastorație contextuală*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021.

Idem, *Psihologie Pastorală (II). Logosul terapeutic. Cuvântul ca identitate psihopastorală*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009.

Dr. Tucă Florian, dr. Cristache Gheorghe, *Altarele eroilor neamului*, Europa Nova, București, 1944.

Vatamanu Cătălin, *Războiul sfânt din perspectiva Vechiului Testament*, în revista „Studii Teologice”, nr. 3/2006.

Nicolae Velimirovici, *Războiul și Biblia*, Editura Sophia, București, 2002.

Idem, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, vol. I, Sophia, București, 2002.

Scieri patristice

Fericitul Augustin, *Epistola a CCXIX-a*, apud Pr. Dr. Gheorghe Paschia, *Din cugetările și sfaturile morale ale Sfinților Părinți și ale unor scriitori clasici români, despre pace, război și dragoste*, în revista „Biserica Ortodoxă Română” nr. 1/1986.

Idem, *Omilia III*, LXII.

Sfântul Efrem Sirul, *Cuvinte și învățături*, volumul I, Editura Bunavestire, Bacău.

Sfântul Grigorie de Nazians, *Cuvânt de apărare pentru fuga în Pont*, în volumul *Despre preoție*, EIBMBOR, București, 1987.

Sfântul Grigore de Nisa, *Despre Fericiri*, Cuvântarea a VII-a.

Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Efeseni*, XIII.

Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, traducere Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2007.

Idem, *Omilia la Matei*, Omilia 50, în PSB, vol. 23, EIBMBOR, București, 1994.

Idem, *Omilia la Epistola către Efeseni*, Omilia XX, în PSB, vol. 85, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București.

Idem, *Omilia a III-a la Epistola către Coloseni*, LXIII.

Idem, *Omilia la Înălțarea Domnului*, LII.

Sfântul Isaac Sirul, *Cuvinte despre nevoiță*, în Filocalia , vol. X, EIBMBOR; București, 1981.

Sfântul Siliuan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Deisis, Sibiu, 1994.

Sfântul Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice și etice*, Editura Deisis.

Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri*, Partea a III-a, în PSB, vol. 12, EIBMBOR, 1988.

Idem, Epistola 114, XXXII.

Idem, Epistola 249, XXXII.

Idem, Epistola 80, XXXII.

Idem, Epistola 64, XXXII.

Idem, Epistola 156, XXXII.

Sfântul Ciprian al Cartaginei, *Despre bunul răbdării*, IV.

Sfântul Irineu al Lyonului, *Despre întruparea Cuvântului*, XXV.

Sfântul Isidor Pelusiotul, Epistola 246, LXXVIII.

Lactanțiu, *Divinae Institutiones*, Editura Învierea, Timișoara.

Minucius Felix, *Apologeți de limbă latină*, în PSB 3, Editura Institutului Biblic și Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.

Idem, Instituțiile divine, VI, 20, Editura Învierea, Timișoara, 2004.

Origen, *Comentariu la Epistola către Romani*, XIV.

Idem, *Contra lui Celsus*, în „Scrieri alese”, partea a IV-a, în PSB, vol. IX, IBMBOR.

Legislația asistenței religioase în cadrul Armatei României

Legea 195/2000, Legea Clerului militar.

M.2/2014, Regulamentul de organizare a Asistenței religioase în Armata României.

Legea 489/2006, Legea privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

Statutul de funcționare și organizare al Bisericii Ortodoxe Române.

Hotărârile Sfântului Sinod, temeul 5074, în revista „BOR”, nr. 10-12.

Idem, temeul 7242/1995, în „BOR”, nr. 7-12.

Idem, temeul 5211/1996, în „BOR”, nr. 7-12.

Idem, temeul 1048/1996, în „BOR”, nr. 1-6/1996.

Idem, temeul 2 856/1997, în „BOR”, nr. 1-6/1997.

Idem, temeul 5223/1997, în „BOR”, nr. 7-12/1997.

Idem, temeul 858/1997, în „BOR”, nr. 1-6/1997.

Idem, temeiu 5995/1997, în „BOR”, nr. 7-12.

Idem, temeiu 1072/1997, în „BOR”, nr. 1-6/1997.

Idem, temeiu 127/1998, în „BOR”, nr. 1-6/1998.

Idem, temeiu 4890/1998, în „BOR”, nr. 7-12/1997.

Idem, temeiu 4004/1999, în „BOR”, nr. 7-12/1999.

Idem, temeiu 5762/1999, în „BOR”, nr. 7-12/1999.

Idem, temeiu 651/ 2000, în „BOR”, nr. 1-6/2000.

Idem, temeiu 243/2001, în „BOR”, nr. 1-6/2001.

Bibliografie de specialitate în limba engleză.

Bainton Roland, *Christian Attitudes Toward War and Peace, A Historical survey and critical re-evaluation*, Abingdon Press, Nashville, 1960.

Bergen D., *The sword of the Lord: military chaplains from the first to the twenty first century*, University of Notre Dame Press, 2004.

Berger L. Peter, *The Sacred Canopy. Elements of a Sociological Theory of Religion*, The University of Chicago Press, 1994.

Campenhausen, von H., *Christians and Military Service in the Early Church*, in *Tradition and Life in the Early Church: Essays and Lectures in Church History*, translated by AV Littledale, Philadelphia: Fortress, 1968.

Chauvancy François, *La laïcité dans les armées: une contrainte, une nécessité, une liberté ou une force?*, dans *Inflexions*, 2008/2 (N° 9);

Goodwell, Charles L., *Pastor and Evangelist*, New York: George H. Doran, 1992.

Guillaume Marc, *La légitimité et la légalité de l'action militaire*, *Inflexions*, 2017/3;

Helgeland John, Robert Daly and Patout Burns, *Christians and the Military*, Forttress Press, 1985.

Harnack, Adolf, *Militia Christi: The Christian Religion and the Military in the First Three Centuries*, translated David McInnes Gracie, Philadelphia: Fortress Press, 1981;

Irastorza Elrick, *Entre convictions et indifférence: quelle place pour la laïcité et la religion dans nos armées*, *Inflexions*, 2009/2 (N° 11);

Janowitz Morris, *Military institution an coercion in the developing nations*, The University of Chicago Press, 1977.

Idem, *Military conflict. Essays in the institutional analysis of war and peace*, Sage Publications Beverly Hills, London, 1975.

Johnstone Tom, *The cross on the sword. Canonic chaplains in the forces*, Geoffrey Chapman, London, 1996.

Madeley John T.S. and Zsolt Enyedi, *Church and state in contemporary Europe. The Chimera of Neutrality*, Frank Cass, London, Portland, 2003;

McLaughlin Paul, *The Chaplains evolving role in peace and humanitarian relief operations*, US Institute of Peace, Washington, 2002.

Niditch Susan, *War in the Hebrew Bible: A Study in the Ethics of Violence*, Oxford University Press, New York, 1993.

Walzer Michael, *Just and unjust wars*, Basic Books, New York, 2006,

Wolff H. W., *Anthropology of the Old Testament*, Fortress, Philadelphia, 1974.